ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ-574199

ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ಅಂತಿಮ ಸಾರಲೇಖ

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುಯುವವರ ಬಗೆಗಿನ ಒಂದು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ

ಸಂಶೋಧಕರು

ಬೋರೇಗೌಡ, ಹೆಚ್.ಕೆ.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಪ್ರೊ.ಜೋಗನ್ ಶಂಕರ್

ವಿಶ್ರಾಂತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ-574199

ಹಾಗೂ ವಿಶ್ರಾಂತ ಕುಲಪತಿಗಳು

ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಮಂಗಳಗಂಗೋತ್ರಿ-574199

2023

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಬಗೆಗಿನ ಒಂದು ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ

ಪೀಠಿಕೆ

ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜನರು ಬಳಸಿ ಬಿಸಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಮರು ಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಖನಿಜ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಅನುಪಯುಕ್ತ, ಅನಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾವು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಚಿಂದಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರು ಅಥವಾ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ಅಥವಾ ಚಿಂದಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂದರೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹಳೆಯ ಪೇಪರ್, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ರಬ್ಬರ್, ಲೋಹದ ತುಣಕುಗಳು, ಹತ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಿಂಥೆಟಿಕ್ ಬಟ್ಟೆಗಳು, ಹೊಡೆದ ಗಾಜು ಹಾಗೂ ಲೋಹದ ಪಾತ್ರೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ತಳ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಬಡ ವರ್ಗದ ಜನರೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು, ಆ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿರುವ ಅಲಿಖಿತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಉಳಿದು ಹೋಗಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಪರ್ಯಾಸವೇ ಸರಿ. ಇನ್ನು ಆಧುನಿಕ ನಾಗರೀಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಚಿಂದಿಯಂತಹ ವಿಷಯಗಳು 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಉಗಮದೊಂದಿಗೆ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಉಗಮದೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣವು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಸಹ ಇದು ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಜವಳಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲಿದ್ದಲಿನ ಗಣಿಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆದ ಆರಂಭಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದದ್ದಲ್ಲದೆ, ನಗರೀಕರಣ, ವಲಸೆ, ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಂತ ಪದ್ಧತಿಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕುಟುಂಬದ ಆರೈಕೆಗೆ, ಮಕ್ಕಳ ಲಾಲನೆ-ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬದ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲಾದರೊಮ್ಮೆ

ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಮಹಿಳೆಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗಾಧ ಬದಲಾವಣೆಯಾಯಿತು.

ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕರಕುಶಲ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಜನರು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸರಕುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾದರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹಲವಾರು ಜನರು ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ತೊರೆದು ಉದ್ಯೋಗ ಅರಸುತ್ತಾ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಿರುವ ನಗರ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರ ತೀವ್ರ ವಲಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಹಲವು ಬಾರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಿಂದ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ವಲಸೆ ತಂದರೂ ಕುಟುಂಬದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸದಸ್ಯನು ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಅದೇ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ಕೂಡ ಇದೇ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯುವವರ ವಯಸ್ಸು, ಶಿಕ್ಷಣ, ದೈಹಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಬುದ್ಧಿ ಇತ್ಯಾದಿಯಂತಹ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಮಾನದಂಡವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯುವವರು ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿರುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜನರ ಗುಂಪು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಂಬಳವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಜನರು ತಮ್ಮ ನಡುವೆ ಜಗಳವಿರಲಿ, ಪೋಲೀಸರು ಇವರನ್ನು ಕಳ್ಳರು ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೆಲಸಗಾರರ ಕಿರುಕುಳ, ಸಮಯದ ಪಾಲನೆ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇದ್ದರೂ ಸಹ ಹಲವರು ಈ ಕೆಲಸದತ್ತ ಸುಲಭವಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಿಂದ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕು, ಗಾಜಿನ ತಯಾರಿಕೆ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಪೇಪರ್ ಇಂತಹ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅವರು ಬಳಸಿ ಬಿಸಾಡಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮನೆ-ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಡಂಪ್ ಮಾಡುವ ಸೈಟುಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಬೀದಿ ಬದಿಗಳಿಂದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪರಿಭಾಷೆ:

ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರು ಎಂಬ ಪದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ, ಎರಡನೆಯವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ತ್ಯಾಜ್ಯವು ಹಳ್ಳದ ಜಾಗಗಳನ್ನು ತುಂಬಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿಸಬಹುದು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿವೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಪದವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ:

'ಸ್ಕ್ಯಾವೆಂಜರ್' ಎಂಬುದು **ಸ್ಕ್ಯಾಂವೆಂಜರ್**‌ನ ಒಂದು ಮಾರ್ಪಾಡು ಆಗಿದೆ. ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ **ಸ್ಕ್ಯಾವೆಂಜರ್** ಎಂದರೆ **"ಕಸ್ಟಮ್ಸ್ ಕಲೆಕ್ಟರ್"**, ಎಂದರೆ ಒಳಚರಂಡಿಯಿಂದ ಕಸ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು, **ಫ್ರೆಂಚ್ ಎಸ್ಕೌವೇಜ್** ಅಂದರೆ **"ಇನ್ಸ್ಪ್ಯೆವರ್"**ನಿಂದ **"ಇನ್ಸ್ಪ್ಯಾಕ್"**, ಜರ್ಮನಿಕ್ ಮೂಲದ; ಓಲ್ಡ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ **ಇವಿಯನ್**‌ನ ಅರ್ಥ **"ನೋಡಲು"** ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ **"ಶೋ"** (ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ಡ್ರಿಫ್ಟೊನೊಂದಿಗೆ) ಅರ್ಥೈಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸ್ಕ್ಯಾವೆಂಜರ್ ಎಂಬ ಪದವು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲು ಬಳಸಿದಾಗ ಋಣಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ವರ್ಗದ ಅಥವಾ ಬಡ ಜನರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಶ್ರೀಮಂತರಂತೆ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇದು ಈ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮುರಿದ ಅಥವಾ ಬಳಸಲು ಸಾದ್ಯವಿಲ್ಲದ ವಾಹನಗಳ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಜನರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲು ಇದನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು ಮತ್ತದರ ಬಿಡಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಕ್ಯಾವೆಂಜರ್, **ಜಂಕ್ ಕಲೆಕ್ಟರ್** ಆಗಿರಬಹುದು.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು:

- ಅಮೇರಿಕನ್ ಹೆರಿಟೇಜ್ ಡಿಕ್ಷನರಿ ಆಫ್ ದಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಲ್ಯಾಂಗ್ವೇಜ್, 4ನೇ ಆವೃತ್ತಿಯು ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರನ್ನು ಬೀದಿ ಬದಿಯ ಕಸ ಅಥವಾ ಚಿಂದಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮಂತರು ಬಳಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಜೀವಿಗಳು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ.

- ದಿ ಸೆಂಚುರಿ ಡಿಕ್ಷನರಿ ಮತ್ತು ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರನ್ನು ಚಿಂದಿ, ಮೂಳೆಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಬೀದಿಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಹೊಲಸು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ.

ಚಿಂದಿ ಆಯುವವ ಎಂದರೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ಮೂಲದಿಂದ ಬೀದಿಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕಸ ಶೇಖರಣೆಯಾಗುವ ತೊಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅಸಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಮರುಬಳಕೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮಾರಿ ಬರುವ ಆದಾಯದಿಂದ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದರ್ಥ.

ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘಟನೆಯ ಪ್ರಕಾರ **'ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವವರು'** ಎಂಬ ಪದವು ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿಂಗಡಿಸುವವರನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. 2008ರಲ್ಲಿ **ಕೊಲಂಬಿಯಾದ ಬೊಗೋಟಾ**ದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರ ಮೊದಲ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ **'ಸ್ಕ್ಯಾವೆಂಜರ್' (ಜಾಡಮಾಲಿ)** ಎಂಬ ಅವಹೇಳನಕಾರಿ ಪದವನ್ನು **'ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವವರು'** ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಯಿತು.

ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರನ್ನು ಅವರುಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು.

a) ಮೊದಲ ಗುಂಪಿನ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳದ ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಗಳು, ಕಸದ ರಾಶಿಗಳು, ಬೀದಿಗಳು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ಥಳಗಳು, ರೈಲ್ವೆ ಮತ್ತು ಬಸ್

ನಿಲ್ದಾಣಗಳಿಂದ ಚಿಂದಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಸಂಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ಅಥವಾ ಪುರುಷರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

b) ಚಿಂದಿ ಸಂಗ್ರಾಹಕರ ಎರಡನೇ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಬರುವವರು ಲೈಂಗಿಕ ಕಿರುಕುಳದ ಭೀತಿಯಿಂದಾಗಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವ ಬದಲು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅಥವಾ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಗುಂಪಿನ ಇತರೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಇಷ್ಟಪಡುವ ಮತ್ತು ವಯಸ್ಕ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪುರಸಭೆ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಸದ ರಾಶಿಯನ್ನು, ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ, ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಗೆ ದೈನಂದಿನ ಅಥವಾ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಪರಿಪಾಠವನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಲೆ ಪಡೆಯಲು ಕೊಳಕು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಗುಣಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

c) ಮೂರನೆಯ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರವವರು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಹುಡುಗಿಯರು. ಅವರು ಗೃಹ ಸೇವಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮನೆಯಿಂದ ಚಿಂದಿ ಮತ್ತು ಮರುಬಳಕೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದೆಹಲಿ ಮೂಲದ ಪರಿಸರ ಎನ್‌ಜಿಒ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯುವವರನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೂಟೆಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವವರು ಮತ್ತು ತೆರೆದ ಚರಂಡಿಗಳು ಮತ್ತು ತೊಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಮರುಮಾರಾಟ ಮೌಲ್ಯದ ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರು, ಮನೆಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನಂತರ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್‌ನಿಂದ ಗಾಜು, ಕಾಗದ ಮತ್ತು ಬಾಟಲಿಗಳನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಸೈಕಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಬಾಡಿ ಅಥವಾ ಭಂಗಾರ್ ಪುರುಷರು, ತ್ರಿಚಕ್ರ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಪ್ರತಿದಿನ ಸುಮಾರು 50 ಕೆ.ಜಿ. ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ದೂರದ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವವರು ಮತ್ತು ಅಂತಿಮವಾಗಿ, ಸ್ಕ್ರಾಪ್ ವಿತರಕರ ಬಳಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರು.

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂತಹ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಠಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಸ	**ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗಗಳು**
ಸಾವಯವ ತ್ಯಾಜ್ಯ	ಅಡಿಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ತರಕಾರಿಗಳು, ಹೂವುಗಳು, ಎಲೆಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳು
ವಿಷಕಾರಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ	ಹಳೆಯ ಔಷಧಿಗಳು, ಬಣ್ಣಗಳು, ರಾಸಾಯನಿಕಗಳು, ಬಲ್ಬ್‌ಗಳು, ಸ್ಪ್ರೇ ಕ್ಯಾನುಗಳು, ರಸಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಕೀಟನಾಶಕ ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಬ್ಯಾಟರಿಗಳು, ಶೂ ಪಾಲಿಶ್
ಮರುಬಳಕೆ	ಪೇಪರ್, ಗ್ಲಾಸ್, ಲೋಹಗಳು, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್
ಮಣ್ಣು	ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳಾದ ರಕ್ತ ಮತ್ತು ಇತರ ದೇಹದ ದ್ರವಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಣ್ಣು

ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಚಿಂದಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವರದಿಯೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆ 1.15 ಮಿಲಿಯನ್‌ನಷ್ಟು ಜನರು ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಯಕ್ಕಾಗಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅರ್ಜೆಂಟೈನಾದ ಬ್ಯೂನಸ್ ಐರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 1 ಲಕ್ಷ ಜನ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಂಘದ ಹೆಸರೇ "ಎಲ್‌ಸಿಬೋ". ಈಜಿಪ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರನ್ನು "ಜೀಬಲಿನ್" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನ ಪ್ಯಾರಿಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು "ಲೇಸ್ ಗ್ಲೇನಿಯರ್ಸ್" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಿದಾಗ, ನಂತರ ಅದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವವರ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. **ಉದಾಹರಣೆಗೆ**, ಮಣ್ಣಾದ ಡೈಪರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಯಾನಿಟರಿ ನ್ಯಾಪ್‌ಕಿನ್‌ಗಳನ್ನು ವೈದ್ಯಕೀಯ ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂದು

ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಜೈವಿಕ-ವೈದ್ಯಕೀಯ ತ್ಯಾಜ್ಯ (ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ) ನಿಯಮಗಳು, 1998ರ ಪ್ರಕಾರ ಮಲ, ರಕ್ತ, ದೇಹದ ದ್ರವದೊಂದಿಗೆ ಯಾವುದೇ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಡಸ್ಟ್‌ಬಿನ್‌ಗೆ ಎಸೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ

ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಭಾರತದ ಸಿಲಿಕಾನ್ ಸಿಟಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪದಾನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಭಿತವಾಗಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. 2011ರ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಸುಮಾರು 10 ಮಿಲಿಯನ್‌ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು, ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಯ ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಬೃಹತ್ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳು ವಿಶ್ವ ಮಟ್ಟದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಐಷಾರಾಮಿ ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು, ದೇವನಹಳ್ಳಿ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣ, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಉದ್ಯಾನವನ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ, ವಿಧಾನ ಸೌಧ, ವಿಕಾಸ ಸೌಧ, ಕ್ಲಬ್‌ಗಳು, ಥಿಯೇಟರ್‌ಗಳು ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಜನ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರೂ ಅನೌಪಚಾರಿಕವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವ ಟನ್‌ಗಟ್ಟಲೆ ಕಸವನ್ನು ಬೀದಿ ಬದಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಂತಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ **ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕಸ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ 5000 ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಟನ್ ಇದೆ.**

ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ:

ಅಧ್ಯಯನದ ಭೌಗೋಳಿಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಬೃಹತ್ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರಿಗೆ

ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇವೆಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬೃಹತ್ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 84,43,675 ಲಕ್ಷ ಆಗಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 43,91,723ರಷ್ಟು ಜನರು ಪುರುಷರಾಗಿದ್ದರೆ, 40,51,952ರಷ್ಟು ಜನರು ಮಹಿಳೆಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ತೀವ್ರವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರಾಸರಿ ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಐದು ಸಾವಿರ ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರು ಪೂರ್ಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರು ಈ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸರಾಸರಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ.

ಚಿಂದಿ ಆಯುವುದು ಕೂಡ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕತೆಯ ಒಂದು ರೂಪ, ಚಿಂದಿ ತೆಗೆಯುವುದು, ನಗರದ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದಲ್ಲಿನ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮಕ್ಕಳು, ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಇತರ ಹಿರಿಯರು ತಮ್ಮ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಅದಾಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೆಲಸವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೃಹತ್ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು (ದೈಹಿಕ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ) ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯದ ವಿವರಣೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ:

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

1. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೃಹತ್ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.

2. ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು; ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದು.

3. ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಒದಗಿಸಿದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವುದು.

4. ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವುದು.

5. ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ-ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ-ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಜೀವನದ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಲ್ಯಾಣ ಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತನಿಖೆ ಮಾಡುವುದು.

6. ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರಿಗೆ ಅವರ ಪೌರತ್ವ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆಯೇ ಎಂದು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು;

7. ಈ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅವರ ಉದ್ಯೋಗದ ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಲು.

9. ಸ್ವಯಂಸೇವಕರು, ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳ ಶಾಲೆಗಳು, ವೃತ್ತಿಪರ ಸೇವೆಯಾಗಿ ಸಮಾಲೋಚನೆಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು.

ಅಧ್ಯಯನದ ಮಹತ್ವ

ದಶಕಗಳಿಂದ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು, ಅಪಾಯಕಾರಿ ಮತ್ತು ಅನೈರ್ಮಲ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಜನರು ಬಳಸಿ ಬಿಸಾಡುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ಕ್ರಾಪ್ ಖರೀದಿಸುವವರಿಗೆ ಮಾರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸ್ಕ್ರಾಪ್ ಖರೀದಿಸುವವರು, ವಿತರಿಸುವವರು, ಸಂಗ್ರಾಹಕರು ಮತ್ತು ಮರು-

ಸಂಸ್ಕಾರಕಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪಿರಮಿಡ್‌ನ ಮೂಲವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ದುರದೃಷ್ಟವಶಾತ್, ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನೌಪಚಾರಿಕ ಚಿಂದಿ–ಆಯುವವರು ಅಗೋಚರವಾಗಿಯೇ ಉಳಯುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1.5 ಮತ್ತು 4 ಮಿಲಿಯನ್ ಚಿಂದಿ–ಆಯುವವರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭದ್ರತೆ, ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮೆ, ಕನಿಷ್ಠ ವೇತನ ಅಥವಾ ಮೂಲಭೂತ ರಕ್ಷಣಾ ಸಾಧನಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ 2030ರ ಅಜೆಂಡಾವನ್ನು ಪೂರೈಸುವತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ, ಸಫಾಯಿ ಸಾಥಿಗಳ ದುರವಸ್ಥೆಯು ಅವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು, ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಯೋಜನೆಗಳಾಧರಿತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ತೀವ್ರಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಮೇಲಿನ ಕೆಲಸ ಹೊರೆ ಮತ್ತು ಅವರ ನೋವು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಂದು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ತಮ್ಮ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿವೆ. ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕತೆಯು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ವಿದ್ಯಮಾನವಾಗಿದ್ದು, ಚಿಂದಿ ಆರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ತುಂಬಾ ತೀವ್ರವಾಗಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಚಿಂದಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಪ್ರಾಪ್ತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಳೆವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ದಿನಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಅವರನ್ನು ದುರ್ಬಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಕ್ಕಳು ಚಿಂದಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪೋಷಕರಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪೋಷಕರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುವ ಕಾರಣಕರ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗವು ರಚಿಸಿದ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಹೈ-ಪವರ್ ಸಮಿತಿಯ 1995ರ ವರದಿಯು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೊಳಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಲು ಕರೆ ನೀಡಿತು. 1988ರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ರಚಿಸಿದ ತಜ್ಞರ ಗುಂಪು ಕೂಡ ಅದೇ ಶಿಫಾರಸನ್ನು ಮಾಡಿತ್ತು. 2016ರ ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ನಿಯಮಗಳು ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಆದರೆ, ಆಡಳಿತದ

ಯಾವುದೇ ವಿಪತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ.

ಇಡೀ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿನ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬಾ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದು, ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಈ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಿಷಯ ಮನವರಿಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕೊರತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮರುಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಡಳಿತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸದೇ ಇದ್ದಾಗ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಪಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಶೇಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರಿಗಾಗಿ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಪಾರಿಸಾರಿಕ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರ ಆರೋಗ್ಯವೇ ಇವರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇವರು ರೋಗ ರುಜಿನಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಬರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಹೊರೆ, ಇವರ ಮಾಲಿನ್ಯಪೂರಿತ ಪರಿಸರ, ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಾಗ ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತುರ್ತಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಇವರು ಮಾನವೀಯ ಹಕ್ಕುಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ನೀಡಿದ ಸಲಹೆಗಳು, ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಡಳಿತಾಧಿಕಾರಿಗಳು ನೀತಿ ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಸಂಶೋಧಕರು, ಈ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಪ್ರೇರೇಪಣೆ ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರಿಗೆ ಅವರ ನಾಗರೀಕ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಇದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇದುವರೆಗೂ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿ ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಮತ್ತು ವರದಿಯಾಗಿರುವ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪರಮರ್ಶೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಶೋಧನ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕೂಡ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಾಮರ್ಶೆಯು ಸಂಶೋಧನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುವ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.

ಈವರೆಗೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಭಾರತವು ಸೇರಿದಂತೆ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೆ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವವರ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿದ್ದರೂ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವವರ ಬಗೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ನಡೆಸಿರುವ ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಅಂತಹ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಕಾರ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವವರ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು, ವಿಮರ್ಶಿಸಲು ಕೆಲವೊಂದು ಸಹಸಂಬಂಧಿ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಈ ಮುಂದಿನಂತಿದೆ.

ಅಗಾಪೆ (1990): ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಅಗಾಪೆಯವರ ಪ್ರಕಾರ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ಕಡು ಬಡತನದಿಂದ ಬಂದವರು. ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ವಾತಾವರಣ ಹೊಂದಿರುವ ಹಾಗೂ ವಿಚ್ಛೇದಿತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕಿರುಕುಳ ನೀಡಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಸುಟ್ಟು ಎರಡನೇ ಮದುವೆಯಾಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಶವು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಎರಡನೇ ಮದುವೆಯಾದವರ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಕ್ಕಳು ದೈನಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾದ ಹಸಿವು, ಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು

ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನಾಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳು ಗೆಳೆಯರ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ದುಡಿಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರೆ, ಕೆಲವು ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ದುಡಿಯಲು ಮತ್ತು ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಲು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಈ ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯ ಜೀವನದಿಂದ ಹಾಗೂ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕುಟುಂಬದ ಜಂಜಾಟವನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಬೀದಿಬದಿಯ ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಅವರಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಕಳುಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮರಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಗೆ ತಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 70,000ದಷ್ಟು ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರಿದ್ದು (ಶೇ.50ರಷ್ಟು ಪ್ರತಿಶತ ಮಕ್ಕಳು) ಅವರಲ್ಲಿ 65,000 ಬೀದಿ ಬದಿ ಮಕ್ಕಳು ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಅಮೂರ್ತವಾದ ಬಡತನದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ, ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ, ರೈಲ್ವೆ ನಿಲ್ದಾಣದ ಜಗಲಿಯ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಮಲಗುತ್ತಾರೆ.

ಖುರಾನಾ (1991): ಇವರು **'ಬೀದಿ ಬದಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು'**ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬೀದಿ ಬದಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಕುಟುಂಬದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬೀದಿ ಬದಿಯ ಹುಡುಗಿಯರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಅನಾಥರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ತಾಯಂದಿರೊಂದಿಗೆ ಕಸವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪನ್ನೀಕ್ಕರ್ (1992): ಇವರು ***"Study of Street Girl Ragpickers in the Union Teritory of Delhi"***ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಬೀದಿ ಬದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ತಂದೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದು, ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲೋಸುಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಚಿಂದಿ

ಆಯಲು ಒತ್ತಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರತಿರೋಧ ಒಡ್ಡದೇ ದಿನಕ್ಕೆ 16-18 ಗಂಟೆ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಮೈತ್ರಿ ಸೇವಾ ಸಮಿತಿ (1994): ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿರುವ ಮೈತ್ರಿ ಸೇವಾ ಸಮಿತಿಯು **"ತ್ಯಾಜ್ಯಾವಾರು: ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನಗರ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ಬೀದಿ ಬದಿ ಮಕ್ಕಳ ಪುನರ್ವಸತಿಕರಣ"** ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಸುಮಾರು ೩೫,೦೦೦ದಷ್ಟು ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯುವವರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ರಸ್ತೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಸ ಮತ್ತು ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ಪೇಪರ್, ಲೋಹಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ಲಾಸ್‌ಗಳನ್ನು ಆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಗರ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಮರುಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಅಥವಾ ಗುಜರಿಯವರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯುವುದು ಇವರ ಜೀವನೋಪಾಯದ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮರುಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮದೇ ಆದಂತಹ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದರೂ ಸಹ ಅವರನ್ನು ಯಾರೂ ಈವರೆಗೂ ಗುರುತಿಸಿಲ್ಲ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ತುಂಬಾ ಹೀನಾಯಮಾನವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಈವರೆಗೂ ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ದಾಸ್ (1997): ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯುವುದನ್ನು ನಿರ್ಗತಿಕ ಮಕ್ಕಳು ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದರೆ ಹಾಗೂ ಈ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಾಲು ಮಕ್ಕಳು ವಿಚ್ಛೇದಿತ ಮನೆತನದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು ಇವರು ಪೋಷಕರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೂ ಈ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು, ಶಾಲೆಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಹೋಗಿರುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಅವಕಾಶದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲರೂ ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಶತ ಶೇ.೬೩ರಷ್ಟು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯುವವರು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಆದಾಯ

ಬಹಳ ಅಲ್ಪಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಬೆಳಗ್ಗೆಯಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ ದುಡಿದರೆ ಕೇವಲ 10/- ರಿಂದ 20/-ರೂ.ಗಳಷ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತ್ರಿಪಾಠಿ (1997): ಇವರು ತಮ್ಮ **"ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಲಸೆ ಕಾರ್ಮಿಕರು"** ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಪಾಲು ಮಕ್ಕಳು ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಬಂದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಪಾಲಕರ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ, ಕೋಪ, ಹಗೆತನ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕಹಿ ಘಟನೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.ತಂದೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯ, ಕುಡಿತದ ಚಟದಿಂದಾಗಿ ತಂದೆಯನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿ, ಮನೆಯಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಮಕ್ಕಳು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆಯದೆ ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಇಂತಹ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಪಾಲು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯುವವರು ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.ಇವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ವಾತಾವರಣವೂ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವಂತಹದ್ದಾಗಿದೆ. ಇವರು ಕೊಳಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಕಡುಬಡತನದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಅವರು ಎಂತಹ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಇವರು ಪೇಪರ್, ಚಿಂದಿ, ತೆಂಗಿನ ಚಿಪ್ಪು, ಕಬ್ಬಿಣ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ಗ್ಲಾಸ್ ಚೂರುಗಳಂತಹ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯಲು ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಕಸವನ್ನು ಸುರಿಯುವ ಮೈದಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಶೋಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇವರು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳು ನಿಂದನೆಗೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೋಷಕರ ಆರೈಕೆಯಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿ ವಲಸೆ ಬಂದಂತಹ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಆರೋಗ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳು ಕೆಲವು ಚರ್ಮರೋಗಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವಾಗ ತುಕ್ಕು ಹಿಡಿದಿರುವ

ಕಬ್ಬಿಣದಿಂದ ಗಾಯವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಧನುರ್ವಾಯು ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗಾಜಿನ ಚೂರುಗಳಿಂದ ಕೈಗೆ ಗಾಯವಾಗಬಹುದು. ಇವರು ಪಾದರಕ್ಷೆ ಧರಿಸದೆ ಓಡಾಡುವುದರಿಂದ ಗಾಯವಾಗಿ ಅದು ಕೊಳೆತು ಗಾಯದ ತೀವ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾಟ್‌ಪುರಿ (1999): ಇವರು **"ಭಾರತದ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು"** ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಪಾಲು ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ಕಡುಬಡವರು, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಲಸಿಗರಾಗಿದ್ದಾರೆ.ಬಹುಪಾಲು ಎಲ್ಲರೂ ಕುಟುಂಬದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚಿಂದಿ ಆಯಲು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ವಿಫಲತೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ಬಹುಪಾಲು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯುವವರು ಕಡುಬಡತನ, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ವಲಸಿಗರಾಗಿದ್ದಾರೆ.ಐದರಿಂದ ರಿಂದ ಎಂಟನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇಕರು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಆಯುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ.ಬಹುಪಾಲು ಜನರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಯಾವುದೇ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಕ್ಕಳು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ಪೇಪರ್, ಕಬ್ಬಿಣ, ಗಾಜುಗಳಂತಹ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾವತಿಸಿ ಉಳಿದ ಹಣವನ್ನು ತಾನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದಂತಹ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಈ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪೋಲೀಸರು ಮತ್ತು ಪುರಸಭೆಯ ನೌಕರರು ಕಿರುಕುಳ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇವರು ಚಿಂದಿ ಆಯಲು ಪುರಸಭೆಯ ನೌಕರರಿಗೆ ಲಂಚ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪೋಲೀಸರು ಅವರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವ ಬದಲಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಹೊಡೆದು ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೆ ಅಥವಾ ಪುರಸಭೆಯ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಶುಚಿಗೊಳಿಸಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಸಹ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳು ರಾಸಾಯನಿಕ ವಿಷಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸೋಂಕುಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಗಮನಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದಾಗಿ ರಕ್ತಹೀನತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಇದರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುಂಠಿತವಾಗಿದೆ. ಇವರು ತಂಬಾಕು ಸೇವನೆ ಮತ್ತು ಧೂಮಪಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕ್ಷಯ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾನ್ಸರ್‌ನಂತಹ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ತುತ್ತಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಇವರು ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್, ಮದ್ಯವ್ಯಸನಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮಾದಕವಸ್ತುಗಳ ಸೇವನೆಗೂ ಇವರು ಹಿಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಇತರೆ ಬೀದಿಬದಿಯಲ್ಲಿರುವವರ ಜೊತೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಸಂಭೋಗ ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ಏಡ್ಸ್‌ನಂತಹ ಮಾರಕ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ತುತ್ತಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭದ್ರಾ (1999): ಇವರು **"ಭಾರತದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು"** ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಕಡು ಬಡತನ, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ನಾಗರಿಕ ಸೌಕರ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತ ಕುಟುಂಬದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪೋಷಕರು ಭೂರಹಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅಥವಾ ಸಣ್ಣ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಇವರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೊಳೆಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವರ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಖುರಾನಾ (2001): ಇವರು **"ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು"** ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬೀದಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಪರಿಸರದ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಹುಡುಗರ ಗುಂಪಿನೊಂದಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೀದಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ರೈಲು ಬೋಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಕಾಗದಗಳು, ಬಾಟಲಿಗಳು, ಅಲ್ಯೂಮಿನಿಯಂ ಹಾಳೆ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಇವರು ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ತಿಂದು ಉಳಿದಂತಹ ಆಹಾರವನ್ನು ಸಹ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ನೆರವು ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ತರಕಾರಿ ಆಯುವುದು ಮತ್ತು ಊಟವನ್ನು ಬೇಯಿಸುವ

ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಬೀದಿ ಹುಡುಗರಂತೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುವುದು, ರೈಲ್ವೆ ಬೋಗಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವುದು, ಪೇಪರ್ ಮಾರಾಟದಂತಹ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರ "ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು" ಈ ಲೇಖನವು ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ 4-12ರ ವಯೋಮಾನದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಗುಂಪಿನ ಭಾಗವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟು, ಚಿಂದಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅವಸರವಾಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ಕಸವನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಮಾರಿ ಮತ್ತೇ ರಾತ್ರಿಯಾಗುವವರೆಗೂ ಏನಾದರೂ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಕೆಲಸದ ಮಧ್ಯೆ ಏನಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿಂದು ಸಂಜೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ.

ದೇವಾಂಜಿ (2001): ಇವರು **"ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು"** ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಮಕ್ಕಳು ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಮೋಟಾರ್ ಗ್ಯಾರೇಜುಗಳಲ್ಲಿ, ಆಹಾರ ಮಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶೂ ಪಾಲೀಶ್, ಮನೆಗೆಲಸಕಾರರಾಗಿ, ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರಾಗಿ ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷುಕರಾಗಿಯು ಸಹ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯು ಇವರ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಇವರನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಸಫಲವಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಬಡಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಇವರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಿಂತ ಇವರಿಂದ ಬರುವ ಆದಾಯವೇ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗಾಗಿ ಇವರು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಗತಿಯ ಹಾದಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಲೇಖಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವೆಂಕಟಯ್ಯ (2001): ಇವರು ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಗೆಗಿನ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿರುವಂತೆ ಎಂಟರಿಂದ ರಿಂದ 14ರ ವಯೋಮಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹುಡುಗರನ್ನು ಚಿಂದಿ ಆಯಲು ನೇಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವು ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಚಿಂದಿ ಆಯ್ದು, ಅದನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಗುಜರಿ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಹೋಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರನ್ನು ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ವಸ್ತುಗಳು

ಮತ್ತು ಟಿನ್ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರುವ ಮಾಲೀಕರಿಂದ ನೇಮಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆಡುವುತ್ತಾರೆ.

ಕುಮಾರ್ (2002): ಇವರು **ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು** ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಕೆಲಸದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಂಟೀನ್, ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್ ಅಥವಾ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು, ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವುದೇ ರೀತಿ ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ದುರ್ದೈವಿಗಳೆಂದರೆ ಅಪಾಯಕಾರಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವವರು.

ತ್ರಿಪಾಠಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಧಾನ್ (2003): ಇವರು ತಮ್ಮ **"ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು"**ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಎದುರಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಬಹ್ರ್ಯಾಂಪುರ (ಒಡಿಸ್ಸಾ)ದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಗಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಕುಟುಂಬದ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಆರಕ್ಕಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಬಹ್ರ್ಯಾಂಪುರ (ಒಡಿಸ್ಸಾ)ದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಹ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದು ಓದಲು, ಬರೆಯಲು ಸಹ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಜೀವನವು ಬಹು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಇವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಪರಿಸರವು ಅನೈರ್ಮಲ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇವರು ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಅನುಪಯುಕ್ತ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಪೇಪರ್, ಬ್ಯಾಗ್, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಚಿಪ್ಪು, ಟಿನ್, ಕಬ್ಬಿಣ, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಮತ್ತು ಗ್ಲಾಸ್ ಚೂರುಗಳು, ಉಳಿದಂತಹ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಮಾರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮಿಶ್ರಾ (2004): ಎಂಬ ಸಂಶೋಧಕರುಅವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ "**ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆ**"ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯಂತ ಬೇಡಿಕೆಯುಳ್ಳ ಮತ್ತು ಅಪಾಯಕಾರಿ, ಕೆಲಸದಲ್ಲಿರುವವರೆಂದರೆ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ಅಥವಾ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು. ಇವರು ಕಸದ ತೊಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಸದ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಗದ, ಚಿಂದಿ, ಕಬ್ಬಿಣ, ಗಾಜು ಮತ್ತು ಇತರರು ಎಸೆದ ಆಹಾರವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರು ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ನಾಯಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಜಗಳವಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಾಜವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಜೂಜು, ಮದ್ಯಪಾನ, ಧೂಮಪಾನ, ಚಲನಚಿತ್ರ ವಿಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಅಗ್ಗದ ಮನೋರಂಜನಾ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯ ಆಕರ್ಷಣೆಗೊಳಗಾಗಿ ದುಂದುವೆಚ್ಚ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.ಕುಟುಂಬದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಿಂತ ದುಂದುವೆಚ್ಚಗಳಿಗೆ ಹಣ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತದೆ.ಹೀಗೆ ಅತಿರಂಜಿತ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕಿಸೆಗಳ್ಳತನ, ಕಳ್ಳತನ, ಮಾದಕವಸ್ತು ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಅಪರಾಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಾವತ್ (2004): ಅವರು "**ಭಾರತೀಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರು**"ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳು ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಕಸವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕಾಗದ, ಬಾಟಲಿಗಳು, ಚಿಂದಿ ಮತ್ತು ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಇವರಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಪಾವತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವ್ಯಾಪಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನುಸುಳದಂತೆ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.ಈ ಬಡ ಮತ್ತು ಅಸಹಾಯಕ ಮಕ್ಕಳು ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಮಾನಸಿಕ ಬೇಗುದಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮತ್ತು ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಆರೋಗ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಕ್ಕಳ ಮತ್ತು ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ

ಅನೇಕ ರೋಗಗಳು ತಗಲುವ ಭಯವಿದೆ. ಸೀಸ ಹಾಗೂ ಪಾದರಸಕ್ಕೆ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ಒಡ್ಡುವುದರಿಂದ ಅಂಗವೈಕಲ್ಯತೆ ಉಂಟಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಇವರು ಭಾರವಾದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಡಾಡ ಬೇಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವಯಸ್ಸಾದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂಗ ವೈಕಲ್ಯತೆಯಿಂದ ಬಳಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಮುಂದೆ ಈ ಅಂಗ ವೈಕಲ್ಯತೆಯಿಂದ ಪರಾವಲಂಭಿಗಳಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ವಸಂತ ಏಳುಮಲೈ ಮತ್ತು ಜಾನ್ ಮೇರಿ (2004): ಅವರ ***"Socio-Economic Problems Faced By Ragpickers Using Overlab Block Cognitive Maps"*** ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವಾಗ ಪೋಲಿಸರಿಂದ, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಂದ, ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಂದ, ಇತರ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರಿಂದ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವಿವರವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಇನ್ನು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಆಧಾರಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಮೂಲಕ ದೊರಕಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಸಿಸಿ ಇದರಲ್ಲಿರುವ ವಿಚಾರಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಈ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಿರುವ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯದ ಪೂರ್ವ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಾಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸ (Research Design)

ಪ್ರಸ್ತುತ ನಡೆಸಿರುವ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಉದ್ದೇಶಗಳು, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾನು ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿಷಯವಾದ **ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ**

ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಬಗೆಗಿನ ಒಂದು ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯ ಕೊರತೆ ಇದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ದಾಖಲಾತಿ ಇಲ್ಲ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಿವರಗಳ ಮೇಲೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರ ಕುರಿತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪರಿಮಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಋಣಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವುದೇ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ಅಸಂಘಟಿತ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಏರಿಳಿತದ ಕೆಲಸದ ಸಮಯ, (ಯಾವುದೇ ನಿಗದಿತ ಕೆಲಸದ ಸಮಯದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದಿರವುದು) ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದು. (ಅಲೆಮಾರಿ) ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಶೋಧಕರು, ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರ ಜೊತೆಗಿನ ಸಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಗಳ ನಂತರ ಪಾಲಿಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಕ್ರ್ಯಾಪ್ ಡೀಲರ್‌ರವರ ಪ್ರಕಾರ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಎತ್ತುವವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 7 ರಿಂದ 8 ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ, ಅವರು ಬೃಹತ್ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕಡಬಗೆರೆ, ಸುಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ಕ್ರಾಸ್ ಹಾಗು ವಿವಿಧ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಾದ್ಯಂತ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯ ತೆಗೆಯುವವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಲು ಕ್ಷೇತ್ರ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ **ಸರಳ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿ ವಿಧಾನದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸರಳಪಳ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ**. ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಾವಳಿಗಳ ಆಧಾರಿತ ಸಂದರ್ಶನ ಕೈಪಿಡಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾದಾರರಿಂದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆಕರಗಳನ್ನು, ಮೂಲ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಕರಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಷಂಗೀಕ ಆಕರಗಳು ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಬಹುದು. ಅನುಷಂಗೀಕ

ಆಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು, ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರೌಢಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮೂಲ ಆಕರವಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಷ್ಟೂ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಂಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಏಳು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅವುಗಳೆಂದರೆ,

ಅಧ್ಯಾಯ-ಒಂದು : **ಪೀಠಿಕೆ**

ಅಧ್ಯಾಯ-ಎರಡು : **ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪರಾಮರ್ಶನ**

ಅಧ್ಯಾಯ-ಮೂರು: **ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ**

ಅಧ್ಯಾಯ-ನಾಲ್ಕು : **ಅಧ್ಯಯನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರ**

ಅಧ್ಯಾಯ-ಐದು : **ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು**

ಅಧ್ಯಾಯ-ಆರು : **ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು**

ಅಧ್ಯಾಯ-ಏಳು : **ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳು**

ಅಧ್ಯಾಯ – ಒಂದು

ಪೀಠಿಕೆ

ಮೊದಲನೇ ಅಧ್ಯಾಯವು ಪೀಠಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ದಿನನಿತ್ಯದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಜನರು ಬಳಸಿ ಬಿಸಾಡಿದ ಹಾಗೂ ಮರು ಬಳಕೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಖನಿಜ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಅನುಪಯುಕ್ತ, ಅನಗತ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಾವು ತ್ಯಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಚಿಂದಿ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವರು ಅಥವಾ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವವರನ್ನು ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ಅಥವಾ ಚಿಂದಿ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂದರೆ, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹಳೆಯ ಪೇಪರ್, ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್, ರಬ್ಬರ್, ಲೋಹದ ತುಣುಕುಗಳು, ಹತ್ತಿ ಅಥವಾ ಸಿಂಥೆಟಿಕ್ ಬಟ್ಟೆಗಳು, ಹೊಡೆದ ಗಾಜು ಹಾಗೂ ಲೋಹದ ಪಾತ್ರೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ – ಎರಡು

ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪರಾಮರ್ಶನ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಬಗೆಗಿನ ಪರಾಮರ್ಶನಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಪರಾಮರ್ಶೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಸ್ತಾರದ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಠಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಈವರೆಗೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಿರುವ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಬಗ್ಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೆಲವೊಂದು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈವರೆಗೂ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಕೆಲಸದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಹಾಗೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯವನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪರಾಮರ್ಶನಾ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡು ಈಗಿನ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ – ಮೂರು

ಆಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಷಯದ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾದರಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಕರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವರ್ಗವಾರು, ಜಾತಿವಾರು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾದಾರಿತ ಕೋಷ್ಠಕಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡವಾರು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ತಂತ್ರಾಂಶದೊಂದಿಗೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.ಆದ್ದರಿಂದ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಶನದ ಮಾಹಿತಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ತರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ ಮಾಡಿ ಕೋಷ್ಟಕಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ನಂತರ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ಹಾಗೂ ಪ್ರಮಾಣಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೂ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ – ನಾಲ್ಕು

ಅಧ್ಯಯನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರ

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.ಮೆಟ್ರೋಪಾಲಿಟನ್ ನಗರಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಡಲು ಪುರಸಭೆಯ ಮೂಲಭೂತ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ MSWM ಕೂಡ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಸ್ಥೆ BBMP. (ಬೆಂಗಳೂರು ಬೃಹತ್ ನಗರ ಪಾಲಿಕೆ) ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಏಷ್ಯಾ ಖಂಡದ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಗಣಕ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಜನಪ್ರಿಯ ನಗರವಾಗಿ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಅತಿ ವೇಗದ ನಗರೀಕರಣವು ಅಷ್ಟೇ ವೇಗದ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ – ಐದು

ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಮತ್ತು ಅವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೊರಕಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ಪಟ್ಟಿಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ಕೈಗೊಂಡ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ದೊರೆತ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ವಯಸ್ಸು, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಸ್ಥಳೀಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕುಟುಂಬದ ಸ್ವಭಾವ, ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರು, ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯ, ಮಕ್ಕಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮಾನದಂಡದ ಮೇಲೆ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು. ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ – ಆರು

ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಮಾನವನ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ದಿನವೆಲ್ಲಾ ದುಡಿದ ಜನರಿಗೆ ನೆಮ್ಮದಿಯ ತಾಣ ಮನೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ವಾಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರ, ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಅಡುಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು, ವಾಹನಗಳ ಮಾಲೀಕತ್ವ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–ಏಳು

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಾಂಶ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳು

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ವಿಮರ್ಶೆಗಳನ್ನು ಆಯಾಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದ್ದರೂ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಉಪಸಂಹಾರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದ ಪ್ರಮುಖ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಹಿಳೆಯರು, ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಅವರ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿವರಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾಹಿತಿಯಾಗಿ ವಿವಿಧ ಕೋಷ್ಠಕಗಳ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಬಂಧದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವೊಂದು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು, ಸಲಹೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಫಲಿತಾಂಶಗಳು:

ಸಮೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ದೊರೆತ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅವಲೋಕನಗಳೆಂದರೆ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ಅತ್ಯಂತ ಕಳಪೆ ಮತ್ತು ಅನೈರ್ಮಲ್ಯದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅವರ ಮನೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಗುಡಿಸಲು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಅವರ ಮನೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟ.ಅವರ ಸ್ವಂತ ಮನೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಅಕ್ರಮ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯುತ್, ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯದಂತಹ ಯಾವುದೇ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಿಲ್ಲದ ಮನೆಗಳು ಬಹುತೇಕ ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ೫೦೦ ರಿಂದ ೧೫೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳವರೆಗೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಪಾವತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಮನೆಗಳು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಯಾವುದೇ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದ ಮನೆಗಳು ಬಹುತೇಕ ಕಚ್ಚಾ ಮನೆಗಳಾಗಿವೆ, ಬಾಡಿಗೆ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ, ಸ್ನಾನಗೃಹ, ಒಳಚರಂಡಿ ಮುಂತಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಬಹುತೇಕ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ ಆದರೆ ಇವುಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ನೀರಿನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಡಕೆ ಅಥವಾ ಪೈಪ್‌ಲೈನ್‌ನಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳು:

ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಆರೋಗ್ಯದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಆವರ್ತಕ ವೈದ್ಯಕೀಯ ತಪಾಸಣೆ (Periodical Medical Checkup) ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

ಪ್ರಾಣಾಪಯಾಕಾರಿ ವಿಷ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕೈಗವಸು (ಗ್ಲೌಸ್), ಬೂಟುಗಳು, ಮಾಸ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಯಂತ್ರ

ಸಾಧನಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅನಾರೋಗ್ಯ ಉಂಟಾದಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು.

ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ಸರ್ಕಾರಿ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಸಂಘಟಿತ ವಲಯದ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು.

ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಮಕ್ಕಳು ಇದೇ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು.

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಈ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಚಿತ ವಸತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು ಹಾಗು ಅವರಿಗೆ ಉಚಿತ ಅಂದರೆ ಯಾವುದೇ ಶುಲ್ಕವಿಲ್ಲದ ಜೀವವಿಮಾ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೊಂಡ ಚಿಂದಿಯನ್ನು ಖರೀದಿಸುವ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತರರಿಂದ ಆಗುವ ಮೋಸಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು.

ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ನಿವಾಸಿಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮತದಾರರ ಗುರುತಿನ ಚೀಟಿ, ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್, ಆಧಾರ್ ಕಾರ್ಡ್ ಮುಂತಾದ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಗುರುತಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳು ದೊರಕುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

“ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಬಗೆಗಿನ ಒಂದು ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ” ಎಂಬ ನನ್ನ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಬದುಕಿನ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸುವ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಕೈಗೊಂಡು ಛಾಯಚಿತ್ರಗಳೊಡನೆ ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಶೋಧನಾಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವವರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಅವರ ಜೀವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರ ಮತ್ತು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿವರಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಈ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು, ಸಲಹೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಸಹ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಚಿಂದಿ ಆಯುವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಸೂಕ್ತವಾದ ಕೆಲವೊಂದು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ

ಇದರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ, ಸಂದರ್ಶನಾ ಕೈಪಿಡಿ, ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

(ಪ್ರೊ.ಜೋಗನ್ ಶಂಕರ್)
ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

(ಬೋರೇಗೌಡ, ಹೆಚ್.ಕೆ.)
ಸಂಶೋಧಕರು